

U baš tim i takvim cipelama (With Shoes Like These)

Zakoračit ću preko lukova zgrada klizeći u tim i takvim
cipelama baš takvim. Vrebat ću kroz maglu s liječnicima mi
pomoćnim u cipelama baš tim i takvim cipelama. Letjeti k'o
oluja razorat' ulice u brazde u tim i baš takvim cipelama
tim i takvim. Pripremit ključ brave za leteći cirkus bezvlašća
u baš tim i takvim cipelama baš. Probno provozati opstanak za kulturni
preporod u baš tim i takvim cipelama baš cipelama. Postati toliko snažnijim
s nogama toliko dužim u baš tim cipelama takvim cipelama.

Mala Zločinella (Little Villainelle)

U halji od eksploziva, Venera sred Shella
Milo za blagajnu pitaj benzinaja
Digni bagru u zrak jer mala si Zločinella

Blag uvojak bakra za zbogom izgorjela
Ode bez računa, s tijarom sjaja
U halji od eksploziva, Venera sred Shella

Kulja zlatni plamen nad kricima poput vela
Prah svjetluca, sipi, sve dođe do kraja
Digni bagru u zrak jer moja si Zločinella

Pališ što ti daju, što prodaju si krala
Srebrn se trak dima preko brijega sviija
U halji od eksploziva, Venera sred Shella

Gdje palež će nastat', ni vračara bi znala
Prenuti od stiha mudri se drže kraja
Digni bagru u zrak jer mala si Zločinella

Raskrilite vrata, isključite alarm, hvala
Dajte joj što traži bez izlike da ubija
U halji od eksploziva, Venera sred Shella
Digni bagru u zrak jer moja si Zločinella

Vijesma 5. siječnja 1995. (Newspoem 5 January 1995)

Kada je AT&T¹ najavio otpuštanje 40.000 radnika bila je to kap koja je prelila čašu. Analitičari s Wall Streeta koji su pozdravili rezanje broja zaposlenih prilično su se iznenadili kada se 40.000 radnika pojavilo u njihovim četvrtima da im u samo nekoliko minuta unište kuće i automobile. Trebali ste vidjeti radnike kako jurišaju na sjedište tvrtke. Stvarno su ga sjebali: bilo je grdo za viti. Tisuću metara visoka neonska kratica obasjala je nebo kaskadama iskri dok ju je 40.000 radnika AT&T-a čupalo iz temelja. Kada su u četrdesettisućglasju zapjevali svoju pjesmu jata su šišmiša izludjela a brodovi obalne straže sudarali su se s naftnim tankerima. Dok si rekao keks, 40.000 radnika AT&T-a iščupalo je sve telefonske kablove od Newarka do New Brunswicka². 40.000 je mnogo nezadovoljnih radnika AT&T-a, naročito u usporedbi s povećanjem Dow Jones Industrijskog Prosjeka za tričavih 60 bodova. A što bi bilo tek kada bi se 40.000 ljutih radnika AT&A-a ujedinilo s 3000 bijesnih zaposlenika MCI-a³, 5000 urlajućih zaposlenika General Motorsa⁴ i 22.000 raspiždenih zaposlenika Times-Mirrora⁵? U kratkom roku mogli bi napraviti dosta štete, naročito imajući u vidu da neki od njih još narednu godinu imaju zagarantirano zdravstveno osiguranje.

¹AT&T – najveća telekomunikacijska tvrtka u SAD-u s preko 300.000 zaposlenih

²Udaljenost od Newarka do New Brunswicka iznosi nekih 690 milja ili 1110 kilometara.

³MCI – još jedna telekomunikacijska tvrtka koja je u najvećem korporativnom spajanju u američkoj povijesti postala dio WorldCom-a koji je propao u najvećem korporativnom bankrotu u američkoj povijesti.

⁴General Motors – unatoč gubitku od 38.7 milijardi dolara u 2007. i dalje najveći proizvođač automobila na svijetu s 284.000 zaposlenih.

⁵Times-Mirror – novinska tvrtka koja je 2000. postala dio Tribune Company, jedne od najvećih medijskih tvrtki u SAD-u.

Tjedan kad su Vijesti završile u zatvoru (The Week The News Was Put in Prison)

20. ožujka 1996.

Vijesti će požaliti dan kada su odlučile pisati o zatvorskom sustavu. Njihove vlastite Vijesti ubrzo su postale prestvarne. Sjajno su se poslije dosjetile izvijestiti o pronalasku onog kometa, ali je već bilo prekasno. Četiri su stražara u ponoć došla privesti Vijesti. Prvo su ih podvrgnuli lekturi—kakav ponižavajući postupak— a zatim smjestili u samicu.

21. ožujka 1996.

Tijekom dana ostale su tiskovine zapomagale za šibice, cigarete, zahodski papir, pjevale sablasne pjesme, držale govore, i vikale jedna drugoj da začepi. Hrana se sastojala od crno-bijele fotografije nečega što je nalikovalo na kupus u umaku od vrhnja. Vijesti nisu mogle vidjeti komet iz svoje dva i pol sa tri ćelije.

22. ožujka 1996.

Kad se kanalizacija začepila drhtave su se Vijesti zgurile na svojoj drvenoj klupi gledajući izmet kako se razlijeva preko betonskog poda. Po prvi put su ih, ustrašene da će ih netko prepoznati, pustili među ostatak zatvorske populacije. Dežurni grmalji odmah su im počeli prilaziti s primjercima starih novina, pokazujući im grafikone rasta stope kriminala i članke o potrebi za dodatnim zatvorima, svaki s pitanjem: “Sjećaš li se mene?”

23. ožujka 1996.

Dok su drijemale u svojoj ćeliji, nepoznati su napadači namaknuli Vijestima jastuk preko lica, pretukli ih vrećom lokota i zadali im dvije ubodne rane u predjelu istine. Vijesti su ponovo slijepili bez anestezije i vratili ih natrag u samicu.

24. ožujka 1996.

Vijesti više nisu mogle pratiti predsjedničke predizbore. Vijesti nisu imale pojma kako su završili izbori na Tajvanu. Vijesti su neko vrijeme imale minijaturni radio sa slušalicama na koje su mogle čuti Rusha Limbaugha¹ kako prigovara zbog lagodnog života zatvorenika. A onda su se baterije polako ispraznile i signal je zamijenjen šumom. Osušeni je izmet ostao ležati u krasopisu po betonu.

25. ožujka 1996.

Na dan kada su Vijesti pogubljene otišao sam preuzeti njihove stvari koje su se sastojale od samo jednog pištolja. Kod kuće sam mu uz pomoć odvijača skinuo pločicu s drške i unutra pronašao cijeli miniijturni pisaći stroj. Nevjerojana vještina skrivanja. Svoj posljednji tjedan čekajući smrt Vijesti su sa sobom svo vrijeme imale pisaći stroj bez da su ga ijednom upotrijebile. Mora da su imale plan za snižavanje stope kriminala, ukidanje smrtno kazne, rehabilitaciju zatvorenika, plan koji su odlučile ne provesti. Ali zato sada, dok se komet bliži perihelionu naše su noći okupane zelenim sjajem što za posjedicu ima da su nam ulice sigurne a čitanje noću moguće.

¹Rush Limbaugh – američki radijski voditelj i konzervativni politički komentator poznat, između ostaloga, i po tome što je ismijavao bolest glumca Michael J. Foxa te nezakonito dolazio do analgetika o kojima je bio ovisan.

Slutnja i solucija (Conjecture and Proposition)

Znači moj suprug mi je na prvom mjestu, a odmah zatim mi je moj brak
Ali moj suprug je svejednako između
I niti priznaje što stoji iza svega
A brak me ne može iznevjeriti
Ili ću ga napustiti
Zato predložim da provedem neko vrijeme nasamo s mojom
vezom u kojoj sam s brakom da raščistimo što stoji
iza svega
Ali moj suprug postane nervozan i ne želi da se njegova veza
s mojom vezom s brakom promijeni ili
ga isključi ili se završi
Niti želi priznati što stoji iza svega na čemu
on stoji
Pa kad ode na dva tjedna i ostavi me samu
s brakom a ja nanovo popločim i operem i ulaštim pod
i sretna sam čudno je kako mu nedostajem samo onda kad on meni
ne nedostaje i ukažem mu na to
Ili čak kada pokušam uzeti slobodan dan

Zato moj brak i ja bježimo od mog supruga
zajedno

ono / koje / što (That / Which)

ono je kutija televizije što je oblik kontrole jezika
kojoj ste podložni

što profitira na ljudima koje plaća da rade za nju
koja je otpustila 400.000 zaposlenika prošle godine

što je najviši državni položaj
s kojega se do sada moglo izbjeći zatvor

što je oblik kontrole jezika
kojoj ste podložni

što upošljava naoružanog službenika čiji je posao da održava mir
koji je okrutni nasilni zločinac

što je pravo
koje ubija

što je pravilo
koje je iznimka

kojoj je svrha da odvрати rat i spriječi smrt
što se srušila prilikom vježbe bombardiranja usmrтивši sva četiri člana posade

što je vaše pravo zajamčeno ustavom
koji je podstrekački, rasistički pamflet raspačavan od onih koji ga nisu zahtijevali

što znači da imućni plaćaju više
što je iznimka

što je neprihvatljiva praksa među političarima
što je kako sustav funkcionira

što ukazuje na sporo opadanje imovinskog statusa devedest posto populacije
onih deset posto koji su ujedno najimućnijih deset posto

Pjesma za novac I (Poem for Money I)

Ispuni prijave uz svijeću kasno navečer uz vino i Schuberta. Ne javljaj se na telefon.	Napiši priču u obliku detaljne prijave za posao predavača na lokalnoj višoj školi na određeno vrijeme.
Ispunjavaj prijave na otvorenom za lijepog vremena.	Naslikaj ulje na platnu dimenzija tri i pol sa dva i pol, vjernu reprodukciju prijave.
Ispunjavaj prijavu iznova sve dok ne postane savršena.	Sastavi skladbu za klavir koristeći mjere skladbi koje su te nastavnici tjerali da vježbaš na određenom stupnju nastave klavira u redoslijedu u kojem si ih morao učiti.
Ako ispitivač završi pitanje na srednje C, na koji ton mora tvoj odgovor završiti?	Uglazbi prijavu.
Posjeti lokalnu višu školu jedanput za svaku ispravu koju je potrebno dostaviti uz prijavu.	Preslikaj pravokutnike i proporcije prijave na list papira za akvarele.
Vodi evidenciju i ponovo iskoristi dobre odgovore na ona pitanja iz prijave koja se ponavljaju.	Napravi kopiju prijave, riječ po riječ, koristeći riječi i slova izrezane iz knjiga i časopisa.
Pokušaj se prijaviti na pet poslova u sat vremena, bez obzira radi li se o poslovima koje želiš ili ne.	Svrati do što više mjesta možeš skupljajući prijave. Sljedeći dan se vrati i ostavi ispunjene prijave. Bez obzira radi li se o poslovima koje želiš ili ne.

Kašnjenje na posao (Late to Work)

Ja sam sâm vrag, spavam do 8 i 12.
Stižem kasno, fluorescentnost guši
Ovdje gdje suhi se zrak nikada ne giba, kunem
Ljepotu. Stojim kraj čajne kuhinjske slavine
Mjereći svoj prodani život: sterilna
Voda, ta tekućina od koje smo sačinjeni, moje
Misli gnjevni kaos, gorka kava.
Ovdje gdje su zidovi od blijede jute
Zvuk-neprobojni, svjetlo-neprobojni, zrak-neprobojni, misao-neprobojni, nered-
Neprobojni, tornado-neprobojni, ljepota-neprobojni, mene-neprobojni.

Htio bih tresnuti ovaj posao o zid
Da otvori oči, vidi sebe.
Ja nisam zabušant, ali kakve to veze ima?
Inertan, davljenik u plaći, otupjeo, pokojan.

Pjesma od petka (Friday Poem)

Prošle sam noći u snu nekoga pitao, *hoćete li me zadržati*
ili sam slobodan?

To što se tvoji najgori strahovi nisu obistinili ne znači
da su stvari baš tako sjajne

Trebat će im izuzetno mnogo vremena da iznenada povuku svoju
ljubeznu ponudu

Tko kaže da moraš ispuniti baš svaku bilježnicu? istrgni
stranice

Tu i tamo kad pitaš ljude da ti daju stvari besplatno
oni ništa ne odgovore

Kad su ti rekli koliko bi koštalo da se riješi problem
je nestao

U većini slučajeva ljude ne bi ubilo da budu uviđavniji
jedni prema drugima

Samo bi se kukavica sakrio od rođendanske proslave

Kako se ti osjećaš kada se nešto loše i nešto dobro dogodi
istovremeno

Je li bolje ako se nešto dobro dogodi brže od
nečeg lošeg? ili lošije

Zaposlen sam pripremama da ne radim ništa cijeli vikend

Kako netko osjeti da nije dovoljno osjećajan

Zbunjenost je prirodna, apatija je društvena

Možeš naučiti o sebi iz onoga što te strah da će se dogoditi,
ako se ne dogodi

U zadnje vrijeme ne čitam puno teorije; uglavnom čitam publicistiku

Ponekad sve ide loše; to treba očekivati
i pozdraviti

WILLIAM GILLESPIE je autor nekoliko svezaka poezije i proze u kojima spaja osebujnu idejnu potku američke kontrakulture i formalnu eksperimentalnost. Jednako tako svojim teorijskim i izdavačkim radom premošćuje jaz između (varljive?) slobode novih medija i svojevrsnog kulta knjige kao umjetničkog predmeta. Pohadao je prestižni spisateljski program Sveučilišta Brown, «stažirao» kod Keitha i Rosemary Waldrop, doajena američkog neovisnog nakladništva, te izmjenjivao «tipfelere» s Harryjem Mathewsom, prvim ne-francuskim Oulipovcem. Živi u saveznoj državi Illinois, u sveučilišnom gradu Urbani, gdje je i rođen. Ondje svaki dan od devet do pet radi u redakciji strukovnog časopisa udruženja kemičara kako bi otplatio rate kredita za završeno školovanje i novokupljenu kuću, te podmirio troškove okorjele navike bavljenja književnošću. U duši je glazbenik čiji je instrument jezik. Prevedene pjesme dio su njegove najnovije zbirke *Lost Citizen*.

NATALIJA GRGORINIĆ i OGNJEN RAĐEN: Kakav je trenutni položaj pisaca u Sjedinjenim Američkim Državama i kako se oni, po tvom mišljenju, nose s izazovima svoje uloge u američkom drušvu?

WILLIAM GILLESPIE: Raskol između komercijalnih i književno vrijednih pisaca je sve veći, budući da newyorške izdavačke kuće (koje su sve više u vlasništvu divovskih medijskih konglomerata za koje je izdavanje knjiga beznačajna i nedovoljno isplativa djelatnost) podupiru one prve, a sveučilišta i vrlo rijetki izvori javnog financiranja podupiru one druge. Tek je šačica pisaca priznata od oba tabora—njihove se knjige prodaju ali istovremeno i poučavaju na sveučilištima. S vremena na vrijeme, neprijateljstvo između dvije strane postaje duboko (i djetinjasto) a ono što se u tom razdoru gubi su čitatelji. U SAD-u se obrazovanje nedovoljno financira i sve više privatizira, a znanje se, nakon osam godina vladavine jednog nepismenog, (o)bijesnog predsjednika, čak više niti ne cijeni kao dio američkog sustava vrijednosti. Zato nam je kao piscima prvi izazov da navedemo ljude da čitaju i pišu. No, ipak se ne ujedinjujemo kako bismo odgovorili na ovaj izazov. Dok god se pisci nadmeću oko mršavih prilika za objavljivanje ne bi li izgradili svoj književni životopis, ili oko novca, preuzimanje naše uloge u kulturi bit će teško. Mi smo tronogi pas koji pokušava samome sebi podmetnuti nogu. Potrebna je ništa manje nego revolucija: potpuno rušenje dotrajale strukture izdavaštva i pripadajuće joj hijerarhije.

NGiOR: Danas je tržište (gotovo) jedini put za autore da dopru do publike. Mogu li, i kako, pre/broditi tržište/m bez da ugroze svoj estetski ili osobni integritet?

WG: Možda se baš ne slažem s premisom ovog pitanja. Tržište (zajedno s knjižničnom mrežom) još uvijek pruža primarnu infrastrukturu za razmjenu knjiga, ali je ta razmjena odvojena od tržišnih sila. Primjera radi, moja vlastita naklada, Spineless Books, pozirajući u očima države kao poduzeće, zapravo gubi novac tiskanjem i prodajom knjiga, novac koji zarađujem na hrpi nevažnih poslova. Kao drugi primjer tu su internetske trgovine starim knjigama kojih je toliko da mnogo dobrih knjiga doslovno košta jedan cent. Sve više koristimo sredstva tržišta kako bismo pod krinkom trgovine knjige jedni drugima darovali. U međuvremenu su nove tehnologije, kao na primjer, po cijeni pristupačni programi za prijelom stranica, pisci u boji, i jednostavni sveprisutni

blog učinili razmjenu teksta lakšom no ikada, potpuno slobodnom od sila tržišta, pa čak i, ako to autor želi, anonimnom. Zato je moj odgovor, da može se. Glavni problem nije izgubiti integritet, nego ga uopće imati ili znati što je to integritet i zašto bi mogao biti važan.

NGiOR: Što je tvoj najneposredniji cilj kao pjesnika i prozaika i kako odgovora vremenu i prostoru u kojem živiš?

WG: Želim objaviti trideset knjiga od kojih ću neke sam napisati. To odgovora vremenu u kojem živim utoliko što je moje pisanje politički osjetljivo i pravovremeno. To odgovora prostoru u kojem živim utoliko što osjećam žal za mnogo omalovažavanjem, staromodnim poljoprivrednim ravnicama središnje Sjeverne Amerike, i čak sam sklon umjetničkom i (trenutno unazađenom) moralnom potencijalu moje zemlje. To ne odgovara ni jednom ni drugom jer sam tvrdoglav i jer ću nastojati doseći ovaj cilj bez obzira koliko irelevantan on mogao postati.

NGiOR: Trebaju li se pisci bojati politike i ideologije (ili čak političkog ili ideološkog angažmana) i zašto (ili zašto ne)?

WG: Često poželim da se više pisaca uključi u politiku, ali sam svjestan da to želim samo ako se njihova politika slaže s mojom. Ipak, postoji nešto važno u divljini čiste mašte, kao u, na primjer, književnosti Julia Cortazara ili Franza Kafke, ili pjesmama Syda Barretta ili Robyn Hitchcock. Moj odgovor je ne, jer čak i naizgled apolitična mašta najizoliranijeg (ili najrazmaženijeg) umjetnika može sadržavati naznake boljeg svijeta koje aktivisti nikada ne bi mogli doseći kroz mehaniku politike. Političko pisanje i novinarstvo mogu stvoriti svu kritiku svijeta, ali je samo umjetnost ta koja je nesputana i slobodna stvoriti poželjan svijet.

NGiOR: Koje promjene očekuješ (ili kojim se promjenama nadaš) u američkoj književnosti, ili književnosti uopće?

Kao što je kompaktni disk revolucionizirao glazbu učinivši vinilni LP još privlačnijim (a ne zastarjelim, kao što je bila namjera), tako očekujem da će korporacije, rujući za isplativim modelom elektroničke knjige kao što svinje ruju za tartufima, konačno uspjeti stvoriti val bezlične, masovno-proizvedene digitalne književnosti koja će upaliti iskru renesanse kodeksa. Jednom kada knjige budu predmeti od vrijednosti, ili retro-moda koja evocira dragu prošlost, postat će cijenjenije nego što su to bile stoljećima. Postat će senzualne, osobne, predivne.

Čvrsto vjerujem da će se književnost othrvati svemu onome na što sam se žalio u ovom razgovoru i da će pobijediti zajedno s onima koji će je čitati i pisati, ili pak bez njih.